

PROTIDROGOVÁ STRATEGIE EU

na období 2005–2012

**RADA EVROPSKÉ UNIE
ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY
ODBOR PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY**

PROTIDROGOVÁ STRATEGIE

Předmluva	5
1/ Úvod	7
2/ Koordinace	10
3/ Oblast politiky: snižování poptávky	12
4/ Oblast politiky: snižování nabídky	14
5/ Průřezové téma: mezinárodní spolupráce	17
6/ Průřezové téma: informace, výzkum a vyhodnocení	19

ZKRATKY 20**Terminologické poznámky vydavatele** 21**© Rada Evropské unie, 2005**

Originální verze v jazyce českém byla publikována na webových stránkách Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) v r. 2005, najdete ji na adrese <http://www.emcdda.eu.int/index.cfm?fuseaction=public.Content&nNodeID=6790&sLanguageISO=EN>.

České knižní vydání je vydáváno se souhlasem EMCDDA.

Vydal © Úřad vlády České republiky, 2005

1. vydání

ISBN 80-86734-64-1

PŘEDMLUVA

- 1 Evropská Rada na svém zasedání ze 17. až 18. června 2004 vyzvala Radu ke schválení návrhů nové protidrogové strategie EU pro období let 2005 až 2012 nejpozději do prosince roku 2004. Rámec a priority stanovené novou strategií by měly sloužit jako základ pro dva po sobě následující čtyřleté protidrogové akční plány EU.
- 2 Tato nová protidrogová strategie vychází v první řadě ze základních zásad práva EU a ve všech ohledech podporuje hodnoty, na kterých je Unie založena: úctu k lidské důstojnosti, svobodu, demokracii, rovnost, solidaritu, právní stát a lidská práva. Má za účel chránit a zlepšovat blaho společnosti a jednotlivce, chránit veřejné zdraví, poskytovat vysokou úroveň bezpečnosti široké veřejnosti a zaujmout vyrovnaný, ucelený přístup k drogové problematice.
- 3 Strategie se rovněž zakládá na příslušných úmluvách OSN (Jednotná úmluva OSN o omamných látkách z roku 1961, pozměněná protokolem z roku 1972, Úmluva o psychotropních látkách (1971) a Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (1988), jež jsou hlavními právními nástroji řešícími drogovou problematiku. Dále zvláštní zasedání valné hromady OSN o drogách v roce 1998 potvrdilo důležitost uceleného a vyváženého přístupu, v němž snižování nabídky a snižování poptávky představují vzájemně se posilující prvky protidrogové politiky.
- 4 Strategie byla vypracována v rámci dosavadního právního rámce smluv EU a ES a zakládá se na příslušných pravomocech Unie, Společenství a jednotlivých členských států, s patřičným ohledem na subsidiaritu a proporcionalitu. Strategie rovněž bere v úvahu budoucí ústavu EU.
Problematika drog se projevuje nejvíce na místní a vnitrostátní úrovni, ale jedná se o obecnou záležitost, kterou je třeba řešit v nadnárodních souvislostech. V tomto ohledu hraje důležitou úlohu činnost vykonávaná na úrovni EU. Na všeobecné úrovni se snahy EU soustřeďují na koordinaci všech zúčastněných činitelů. V oblasti veřejného zdraví obyvatelstva doplňuje Společenství činnost členských států zaměřenou na snižování škodlivých účinků drog na zdraví, včetně osvěty a prevence. Co se týče chemických prekurzorů, které mohou být zneužity pro výrobu nedovolených drog, právní předpisy EU poskytují rámec pro kontrolu obchodu s prekurzory jak uvnitř Společenství, tak s třetími zeměmi. Co se týče praní peněz, právní předpisy Společenství zahrnují řadu opatření, jejichž účelem je rovněž praní výnosů z obchodování s drogami. Pokud jde o spravedlnost a vnitřní věci, spolupráce mezi policií, celními a soudními orgány je zásadním prvkem prevence obchodu s drogami a boje proti němu. V této souvislosti je přijetí rámcového rozhodnutí o obchodu s drogami důležitým krokem k stanovení minimálních ustanovení o skutkové podstatě trestných činů a sankcí v oblasti obchodu s drogami. A konečně, v oblasti vnějších vztahů podniká EU mezinárodní akce prostřed-

nictvím souboru politických iniciativ, jako jsou akční plány a dialog o drogách v různých oblastech světa, jakož i pomoc prostřednictvím rozvojových programů.

- 5 Cílem této strategie Evropské unie je zvýšit hodnotu vnitrostátních strategií, při respektování zásad subsidiarity a proporcionality zakotvených ve smlouvách. Tato strategie zdůrazňuje, že by členské státy měly zvažovat dopad svých vnitrostátních strategií na jiné členské státy, způsoby, jakými se vnitrostátní strategie různých členských států mohou vzájemně podporovat, a jak mohou takové strategie přispět k dosažení cílů této strategie Evropské unie. Rovněž má poskytovat prostor místním, regionálním, vnitrostátním a nadnárodním hnacím silám a možnostem a optimálně využívat dostupné zdroje. V úvahu se berou i organizační a finanční omezení členských států a orgánů EU.
- 6 A konečně, tato strategie staví na drogové strategii EU z let 2000 až 2004 a na protidrogovém akčním plánu z let 2000 až 2004, přičemž byly zohledněny nejen tyto texty, ale i hodnocení akčního plánu v polovině období, odpověď Rady na toto hodnocení v polovině období a výsledky závěrečného hodnocení.

1/ ÚVOD

- 7 Na problematiku drog lze nahlížet z různých hledisek, od politických, přes zdravotní, až po výzkum a každodenní praxi v oboru a operativní spolupráci proti obchodu s drogami. Právní předpisy a politiky, jejichž prostřednictvím se přístup v konečném důsledku tvoří, musejí všechny tyto stránky vzít v úvahu a sestavit je do srozumitelných a důsledných návrhů.
- 8 Současnou drogovou situaci v rámci EU popisuje Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (EMCDDA) a výroční zpráva Europolu. Přestože vždy existovaly rozdíly v charakteru užívání drog u 25 členských států EU, zejména co se týče rozsahu, v některých oblastech se objevily nové problémy a chybí údaje, které by naznačovaly významný pokles v užívání drog. Výskyt poškození zdraví v souvislosti s užíváním drog a počet úmrtí způsobených drogami se však stabilizoval a dokonce snížil. Zvýšily se prostředky pro léčbu uživatelů drog a rozšířila se nabídka služeb. Na straně snižování nabídky je možné učinit závěr, že přes významné a často úspěšné snahy na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU zůstává obchod s drogami pro organizované zločinecké skupiny v EU jedním z nejvýnosnějších odchodů. Tyto skutečnosti potvrzují nutnost aktivního postoje k drogám v nadcházejících letech.
- 9 Výsledky závěrečného hodnocení protidrogové strategie a akčního plánu EU z let 2000–2004 naznačují, že došlo k pokroku směrem k dosažení některých cílů současné strategie. Navíc mnohé z opatření stanovených v dosavadním protidrogovém akčním plánu byly již provedeny nebo se nacházejí v určitém stupni provádění. Dostupné údaje však nenaznačují, že by došlo k významnému snížení rozsahu užívání drog nebo k podstatnému snížení dostupnosti drog. Výsledky závěrečného hodnocení rovněž vedou k závěru, že:
- Je třeba stanovit jasné a přesné cíle a priority, které mohou být převedeny na operační ukazatele a činnosti v budoucích akčních plánech s jasně definovanou odpovědností a lhůtami pro jejich provedení.
 - Je třeba neustále zlepšovat dostupnost, kvalitu a porovnatelnost informací o monitorování drogové situace.
 - Víceletý program, který sjednocuje prostor svobody, bezpečnosti a práva, by měl odrážet cíle nové protidrogové strategie a akčních plánů.
 - Práce horizontální pracovní skupiny Rady pro drogy by se měla zaměřit především na pokrok v provádění činností stanovených v budoucích protidrogových akčních plánech EU a na jejich kontrolu, a tato skupina by rovněž měla mít vedoucí úlohu při koordinaci práce ostatních pracovních skupin Rady pro drogové záležitosti.
- 10 S ohledem na smlouvy, další příslušné evropské dokumenty stanovující politiku a zkušenosti z posledního desetiletí určila Rada dva obecné cíle ve vztahu k drogám. Tyto cíle lze shrnout takto:

- EU usiluje o to, aby přispěla k dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví, blaha a společenské soudržnosti tím, že doplňuje činnost členských států v zájmu prevence, snižování užívání drog, závislosti, jakož i poškození zdraví a společnosti souvisejícího s užíváním drog.
- EU a její členské státy usilují o zajištění vysoké úrovně bezpečnosti pro širokou veřejnost tím, že přijmou opatření proti výrobě drog, přeshraničnímu obchodování s drogami a zneužívání prekurzorů, a rovněž zesílením preventivních opatření proti zločinům souvisejícím s drogami prostřednictvím účinné spolupráce zakotvené ve společném postupu.

Při sledování těchto cílů přiznává EU svůj podíl odpovědnosti na celosvětovém problému s drogami, nejen jako spotřebitel omamných a psychotropních látek pocházejících z třetích zemí, ale i jako výrobce a vývozce zejména syntetických drog, a je odhodlána tuto problematiku řešit.

- 11** Současný ucelený, multidisciplinární a vyrovnaný přístup spojující snižování nabídky i poptávky zůstane i do budoucna základem přístupu Unie k problematice drog. Tento přístup vyžaduje spolupráci a koordinaci. Jelikož je problém v zásadě horizontální, tuto spolupráci a koordinaci bude třeba dále rozvíjet nejen v různých odvětvích, jako jsou sociální péče, zdraví, vzdělávání, spravedlnost a vnitřní záležitosti, ale i ve vztazích s třetími zeměmi a příslušnými mezinárodními fóry. Vyvážený přístup k drogové problematice rovněž vyžaduje dostatečné konzultace s širokou skupinou vědeckých středisek, odborníků, reprezentativních nevládních organizací, s občanskou společností a místních obcí.
- 12** Protidrogová strategie Unie na období let 2005 až 2012 zdůrazňuje důležitost širšího užívání stávajících nástrojů. Navíc však zdůrazňuje ochotu EU vyvinout nové nástroje, které by čelily výzvám, jež se objeví během jejího provádění. Strategie výslovně navrhuje „tematický“ nebo „regionální“ přístup, který může být v některých případech vhodný. Znamená to, že se členské státy, které čelí společnému problému, mohou zabývat možností zesílené (operativní) spolupráce, za účelem jeho vhodného a účinného řešení. Jiné členské státy, které se často potýkají s odlišnými problémy, mají možnost rozhodnout, zda se zúčastní jakékoli iniciativy tohoto druhu. Rada bude průběžně informována o příslušném vývoji ve vztahu k těmto iniciativám prostřednictvím horizontální pracovní skupiny pro drogy.
- 13** Strategie se soustřeďuje na dvě oblasti politiky, snižování poptávky a nabídky, a na dvě průřezová témata, tj. mezinárodní spolupráci a výzkum, informace a jejich vyhodnocování.
- Pro usnadnění praktického provádění budou po sobě následovat dva protidrogové akční plány, vypracované na základě této strategie, jejichž obsahem budou konkrétní zásahy a činnost.
- Komise se zavazuje, že začátkem roku 2005 předloží návrh protidrogového akčního plánu na období let 2005–2008 poté, co jej konzultuje s EMCDDA a Europelem, pro konzultaci s Evropským parlamentem a pro schválení Radou.

Dále proběhnou dostatečné konzultace se širokou skupinou znalců, odborníků a zástupců občanské společnosti.

Komise vypracuje výroční zprávy o přezkoumání pokroku a stavu provádění činností v tomto akčním plánu obsažených, a předloží je k projednání Radě. V roce 2008 provede vyhodnocení vlivu s cílem navrhnout druhý akční plán na období let 2009–2012 za účelem konzultace s Evropským parlamentem a schválení Radou. Během období 2009–2012 bude Komise nadále vypracovávat výroční zprávy o přezkoumání pokroku a v roce 2012 provede Komise celkové vyhodnocení protidrogové strategie a akčních plánů EU, které budou předloženy Radě a Evropskému parlamentu.

Oba akční plány budou obsahovat rámec činností a harmonogram navrhovaných akcí. Rámec může být upraven na základě výroční zprávy o přezkoumání pokroku, pokud nastanou jakékoli významné změny v drogové situaci v EU během doby trvání akčních plánů.

- 14** S ohledem na současný stav v oblasti drog v každém z 25 členských států i na rozdíly v drogové situaci mezi jednotlivými regiony, vyberou členské státy a skupiny členských států činnosti, které budou zařazeny do akčních plánů na základě pěti kritérií:
1. Akce na úrovni EU musejí nabízet jasnou přidanou hodnotu a jejich výsledky musejí být měřitelné a reálné. Zamýšlené výsledky by měly být uvedeny předem.
 2. Akční plány musí výslovně uvádět časový horizont, ve kterém by se měly činnosti provádět (pokud možno v rámci období akčního plánu), jakož i osoby odpovědné za jejich provádění a za podávání zpráv o jejich pokroku.
 3. Činnosti musí přímo přispívat k dosažení alespoň jednoho z cílů nebo priorit stanovených strategií.
 4. Zásahy musí být efektivní vzhledem k vynaloženým nákladům.
 5. V každém oboru musí být omezený počet zásahů nebo činností.
- 15** Iniciativy v oboru snižování poptávky nebo nabídky mohou mít vzájemný dopad. Komise by toto měla vzít v úvahu při vyvíjení iniciativ v oblastech snižování poptávky a nabídky například tím, že upřednostní výzkum a výměnu nejlepších postupů, jež se na tyto vazby zaměřují. S ohledem na tuto záležitost budou Komise a Rada neustále těžit ze znalostí a posudků dostupných v odborných organizacích, a to jak v rámci EU (EMCDDA, Europol, Eurojust a Evropská síť prevence kriminality), tak mimo ni (Rada Evropy a Úřad OSN pro drogy a prevenci kriminality). Komise, Rada a Evropský parlament se rovněž vyzývají, aby zajistily jasnou koordinaci mezi svými vlastními protidrogovými činnostmi. V rámci Rady sehraje v tomto úsilí klíčovou úlohu horizontální pracovní skupina pro drogy.
- 16** Do konce roku 2012 by mělo být dosaženo pokroku ve všech prioritách v oblastech vymezených strategií. Toho bude dosaženo prostřednictvím zásahů a činností na úrovni jednotlivých členských států, skupin členských států nebo EU jako celku a ve spolupráci s třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi, jako jsou Rada Evropy a Organizace spojených národů. Vyhodnocení strategie a akčních protidrogových plánů provede Komise ve spolupráci s EMCDDA, Europelem a členskými státy.

2/ KOORDINACE

- 17** Koordinace je pro zavedení a provádění úspěšné protidrogové strategie klíčová. Přistoupení deseti nových zemí k Evropské unii tuto záležitost činí ještě naléhavější. Její důležitost byla zdůrazněna sdělením Evropské komise na toto téma, vydaným na konci roku 2003.¹
K dosažení uceleného, multidisciplinárního a vyrovnaného přístupu k tomuto problému by měl být níže popsán koordinační mechanismus EU dále vyvinut za účelem usnadnění a zlepšení spolupráce na všech úrovních a příspěvní k dosažení cílů této strategie a akčních plánů, které z ní vyplynou. Akční plány by měly zahrnovat činnosti, které přispějí k dalšímu rozvoji evropského koordinačního mechanismu.
- 18** Koordinace protidrogových politik na úrovni EU by měla probíhat prostřednictvím horizontální pracovní skupiny pro drogy. Úkolem horizontální pracovní skupiny je v první řadě příprava jasné a srozumitelné protidrogové politiky pro přijetí Radou a dále zajišťování provádění této politiky jménem Rady. Za tímto účelem použije mechanismus této strategie a akčních plánů podle ní vypracovaných, aby zajistila, že akce proti nedovoleným drogám přijaté na úrovni EU budou řádně a účinně sladěny navzájem i s akcemi přijatými na úrovni členských států. Horizontální pracovní skupina bude plnit tuto úlohu, aniž by tím znemožnila jiným pracovním skupinám a institucím vykonávat své úkoly, jež spadají do jejich konkrétních oblastí působnosti. Měla by však:
- sledovat a v případě nutnosti povzbuzovat činnosti ve všech ostatních orgánech EU, jichž se protidrogová strategie týká;
 - pomáhat zamezit zdvojení protidrogové práce mezi sebou a jinými orgány;
 - upozorňovat na nedostatky;
 - doporučovat v případě nutnosti zahajování iniciativ.
- 19** Aby mohla horizontální pracovní skupina pro drogy provádět svoji vedoucí úlohu v oblasti drog, musí být průběžně informována o příslušném vývoji na vnitrostátní úrovni a o činnostech prováděných jinými pracovními skupinami Rady, jako jsou pracovní skupiny pro policejní a celní spolupráci, multidisciplinární skupina pro organizovanou trestní činnost, pracovní skupina pro zdraví, pracovní skupina pro hospodářské otázky a podle potřeby, pracovní skupiny pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Současně by tyto pracovní skupiny měly nejen být průběžně informovány o obsahu protidrogové strategie, ale rovněž se účastnit provádění těchto akčních plánů.
- 20** Jedna z oblastí, v nichž je koordinace nanejvýš důležitá, je oblast mezinárodní spolupráce (tj. vně EU). Je zapotřebí účinnější spolupráce mezi EU a jejími mezinárodními a evropskými partnery. Horizontální pracovní skupina pro drogy by měla

pravidelně věnovat pozornost vnějším aspektům protidrogové politiky. Měla by zajistit výměnu informací a připravit společné postoje EU k prvkům protidrogové politiky EU, které se týkají vnějších vztahů.

- 21** Vnitrostátní orgány odpovědné za koordinaci protidrogových otázek a politik přispějí k praktickému provádění akčních plánů EU v rámci provádění vnitrostátních programů. Je proto důležité, aby byly tyto vnitrostátní orgány průběžně informovány všeobecně o vývoji v rámci horizontální pracovní skupiny pro drogy (a naopak). Předsednictví Rady poskytne národním protidrogovým koordinátorům nebo osobám odpovědným za koordinaci protidrogových otázek a politik pravidelně příležitost, v zásadě dvakrát ročně, setkat se za účelem výměny informací o vnitrostátním vývoji a přezkoumání možností užší spolupráce.

¹ CORDROGUE 98 / KOM(2003) 681 v konečném znění

3/ Oblast politiky: snižování poptávky

22 V oblasti snižování poptávky bude protidrogová strategie EU 2005–2012 zaměřena na tento konkrétní, hmatatelný výsledek:

Měřitelné snížení užívání drog, drogové závislosti a zdravotních a sociálních rizik spojených s užíváním drog prostřednictvím rozvoje a zlepšení účinného a uceleného obsáhlého systému snižování poptávky na základě znalostí, včetně prevence, časné intervence, léčby, snižování škodlivých účinků a opatření vedoucích k rehabilitaci a opětovnému začlenění do společnosti v rámci členských států EU. Opatření vedoucí k snižování poptávky po drogách musí brát v úvahu zdravotní a sociální problémy způsobené užíváním nedovolených psychoaktivních látek a užívání různých typů drog spolu s legálními psychoaktivními látkami, jako jsou tabák, alkohol a léky.

23 Z takového systému snižování poptávky vyplývají tato opatření, využívající všechny dostupné možnosti na základě nejnovějších vědeckých poznatků:

- zabránit tomu, aby lidé začali drogy užívat;
- zabránit tomu, aby pokusné užívání vyústilo v pravidelné užívání;
- časná intervence při rizikovém užívání drog;
- poskytovat léčebné programy;
- poskytovat programy rehabilitace a opětovného začlenění do společnosti;
- snižovat zdravotní a společenské škody způsobené drogami.

Všechna tato opatření se vzájemně doplňují a měla by být nabízena uceleným způsobem; v konečném důsledku by měla přispět ke snížení užívání drog a závislosti a ke zmírnění negativních zdravotních a sociálních následků spojených s užíváním drog.

24 S ohledem na potřebu dosáhnout přidané hodnoty na evropské úrovni se Rada a Komise vyzývají, aby upřednostnily níže uvedené oblasti a řešily je v budoucích akčních plánech prostřednictvím společných akcí, předáváním znalostí a zkušeností a zesílenou spoluprací mezi členskými státy, zejména v operativních oblastech. V tomto ohledu je rovněž nutné vzít v úvahu různé úrovně zdravotních rizik způsobené různými způsoby užívání drog (jako například užívání různých typů drog současně) nebo životním obdobím nebo konkrétní situací (jako ranné období dospívání, těhotenství, řízení motorových vozidel pod vlivem drog).

25 V oblasti snižování poptávky byly vytyčeny tyto priority:

1. Zlepšení přístupu k preventivním programům a jejich zefektivnění (od jejich počátečního dopadu až k dlouhodobé udržitelnosti), zvyšování povědomí o riziku užívání psychoaktivních látek a s ním spojených následcích. Za tímto účelem by preventivní opatření měla zahrnovat ranné rizikové faktory, zjištění, cílenou prevenci a prevenci prováděnou v rámci rodiny a společnosti.
2. Zlepšení přístupu k programům časné intervence (opatřením), obzvláště pro mladé lidi, kteří experimentují s užíváním psychoaktivních látek.

3. Zlepšení přístupu k cíleným a rozmanitým léčebným programům, včetně ucelené psychosociální a farmakologické péče. Měl by se trvale hodnotit standard účinnosti léčebných programů. Léčba zdravotních problémů způsobených užíváním psychoaktivních látek by se měla stát nedílnou součástí zdravotních politik.
4. Zlepšení přístupu k službám pro prevenci a léčbu HIV/AIDS, žloutenky, jiných infekcí, chorob a zdravotních a sociálních škodlivých účinků spojených s užíváním drog.

4/ Oblast politiky: snižování nabídky

26 V oblasti snižování nabídky má protidrogová strategie EU 2005–2012 spolu s akčními plány přinést do roku 2012 tento konkrétní, hmatatelný výsledek:

Měřitelné zlepšení účinnosti, výkonnosti a vědomostní základny zásahů a činnosti EU a členských stát v oblasti vymáhání práva zaměřených proti výrobě drog a obchodu s nimi, zneužívání prekurzorů, včetně zneužívání syntetických prekurzorů drog dovážených do EU, obchodování s drogami a financování terorismu, praní peněz pocházejících ze zločinů v oblasti drog. Toho se má docílit soustředěním pozornosti na organizovaný zločin v oblasti drog za použití stávajících nástrojů a rámců, a ve vhodných případech za využití regionální nebo tematické spolupráce a hledáním způsobů jak zesílit preventivní činnost proti trestné činnosti spojené s drogami.

27 Soudní politika EU a politika vymáhání práva v oblasti drog by se měla zaměřit na tyto priority a měly by se odpovídajícím způsobem vybrat činnosti, které budou zahrnuty do akčních plánů:

1. Posílení spolupráce v oblasti vymáhání práva v rámci EU na strategické úrovni, jakož i na úrovni prevence trestné činnosti, za účelem zlepšení operativních činností v oblasti drog a zneužívání prekurzorů, pokud jde o otázky výroby (uvnitř EU), přeshraniční obchod s drogami, zločinecké sítě podléhající se na těchto činnostech a s nimi spojenou závažnou trestnou činností, přičemž se dbá na zásadu subsidiarity.

Strategická spolupráce na úrovni EU v oblasti vynucování práva s ohledem na drogy a prekurzory by měla upřednostnit otázky a podoby trestné činnosti, jež mají dopad na EU jako celek, čímž jasně přispívá přidanou hodnotou všem členským státům. Toto zahrnuje výrobu, nezákonný přeshraniční obchod s drogami (v rámci EU), zločinecké sítě, které tyto aktivity provádí, a související závažnou trestnou činnost. Dále je vedle strategické činnosti k potlačení přílivu drog z třetích zemí do EU, rovněž nutné potlačit odliv drog z EU do třetích zemí.

K provedení této priority je nutné, aby tvůrci politik, jakož i orgány činné v trestním řízení – jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní – zlepšovali a sdíleli své znalosti. Toho lze docílit prostřednictvím výměny nejlepších postupů, zohlednění problematiky drog ve všech běžných politikách a strategických a operativních rozborů jevu trestné činnosti spojené s drogami.

Zjištění nejnovějšího vývoje v oblasti trestné činnosti spojené s drogami ve výše uvedených oblastech bude mít následky pro rozhodování o politikách i pro stanovení priorit při vymáhání práva EU v této oblasti.

Tohoto cíle nelze dosáhnout, aniž by se prostřednictvím EU posílila spolupráce a struktury spolupráce mezi orgány činnými v trestním řízení. Zvláštní pozornost by se měla věnovat vynucování práva ve spojitosti s praním peněz pocházejících z nezákonného obchodování s drogami, obchodování s drogami a financování terorismu a zabavování majetku. Je třeba v tomto ohledu dále prozkoumat možnost účasti Eurojustu.

Upřednostňování vážných druhů trestné činnosti při tvorbě politik neznamená, že

by členské státy neměly úplnou volnost provádět další činnost (například zaměřenou proti pouliční trestné činnosti), ať už samy o sobě nebo ve spojení s jinými členskými státy či třetími zeměmi.

2. Posílení účinné spolupráce mezi členskými státy při vynucování práva za použití stávajících nástrojů a rámců.

V předchozích letech bylo zavedeno mnoho nástrojů a rámců, jako je rámcové rozhodnutí, které stanoví minimální ustanovení skutkové podstaty trestných činů a sankcí v oblasti obchodu s drogami, společné vyšetřovací týmy, Evropský zatýkací rozkaz, Europol a Eurojust, finanční zpravodajská jednotka, opatření pro zabavování majetku a Úmluva Organizace spojených národů proti mezinárodnímu organizovanému zločinu a její protokoly.

Měly by se využívat veškeré možnosti, které tyto nástroje a rámce poskytují. Unie a její členské státy by se měly více poučit o jejich účinnosti, dopadu a veškerých jejich možnostech předtím, než zavedou nová opatření a právní předpisy pro celou EU. Mělo by se zamezit zdvojení a překrývání a zdroje by se měly využívat k dosažení nejlepšího možného účinku.

Úloha, kterou musí Europol sehrát v koordinování sběru a šíření údajů a zpravodajských poznatků rozhodujícím způsobem závisí na informacích, které obdrží od členských států.

Je třeba prozkoumat způsoby, jak zvýšit systematické předávání takových materiálů členskými státy.

Možnosti, které vznikly ve spojitosti s Úmluvou o vzájemné právní pomoci v trestních záležitostech, uzavřenou v roce 2000, je třeba v tomto ohledu pokládat za obzvláště důležité a je třeba je zevrubně probádat při řešení trestné činnosti spojené s drogami.

3. Prevence a potrestání nezákonného dovozu a vývozu omamných drog a psychotropních látek, včetně směrem na území jiných členských států.

Strategie zdůrazňuje důležitost řádného zohlednění zásady subsidiarity a rovněž uznává, že důsledné vnitrostátní politiky trestního stíhání ve všech členských státech jsou předběžnou podmínkou společného a důvěryhodného vynucování protidrogové politiky EU. Členské státy se vynasnaží zajistit soulad norem, jimiž se řídí praxe trestního stíhání v členských státech.

Dále bude nedílnou součástí strategie tvořit vyhodnocování provádění rámcového rozhodnutí, které stanovilo minimální ustanovení pro skutkovou podstatu trestných činů a sankce v oblasti nezákonného obchodování s drogami, včetně jeho vlivu na mezinárodní soudní spolupráci v oblasti nezákonného obchodování s drogami.

4. Zlepšení vynucování práva, trestního vyšetřování a spolupráce v oblasti soudní vědy mezi členskými státy EU v rámci EU, které mají společné zájmy či čelí stejným problémům ve vztahu k drogám.

Mohl by být vytvořen větší prostor pro členské státy, které čelí stejnému problému

(například zneužívání prekurzorů, pašování kokainu, heroinu nebo konopí, výroba syntetických drog, trestní vyšetřování a otázky soudní vědy), aby se spojily na základě jednotlivých projektů při hledání řešení. Lze se domnívat, že tyto snahy učiní účinnějšími vymáhání práva, celní a soudní činnost v oblasti drog. Takové projekty by mohly například probíhat v podobě společného vyšetřování, vyšetřovacích týmů, zřizování výměnných sítí v jakékoli dané oblasti, projektů profilování drog, školení, seminářů nebo konferencí na jednotlivá témata.

V této oblasti by se měly plně využít schopnosti Europolu, Eurojustu a CEPOLu. Znalosti a zkušenosti získané společnými projekty by se měly sdílet se všemi členskými státy EU, Komisí, Europolem a Eurojustem v rámci příslušného rámce Rady tak, aby bylo možné uplatnit nejlepší postupy i jinde.

5. Zesílení úsilí o vynucování práva namířeného na třetí země, zejména země výroby a oblasti, kudy vedou cesty obchodu s drogami.

Odstranění většiny hraničních kontrol na vnitřních hranicích činí EU stále přitažlivějším trhem pro nedovolené drogy a zneužívání prekurzorů. Po překročení vnější hranice do Unie mohou být nedovolené výrobky více méně svobodně obchodovány, aniž by přilákaly pozornost celních nebo vnitrostátně orientovaných orgánů činných v trestním řízení.

Mezinárodní organizovaná trestná činnost nerespektuje vnitrostátní hranice ani vnitrostátní úřední moc.

Proto by se měla zvýšit spolupráce na evropské úrovni při kontrole vysoce rizikového zboží vstupujícího do Unie, jakož i při vynucování práva s ohledem na obchodování s drogami v rámci EU. Aby se Unie stala pro zločinecké organizace méně přitažlivou, je nezbytné, aby orgány činné v trestním řízení a celní orgány zlepšily kontroly na svých příslušných územích.

Vnitrostátní kontroly doplňují opatření přijatá na vnějších hranicích EU. Celní a jiné služby vynucování práva by měly při provádění této politiky spolupracovat.

V případě úsilí o vynucování práva mimo EU je nezbytné sledovat, vylepšovat a pokud nutno rozšiřovat síť styčných úředníků členských států EU v třetích zemích. Při řádném zohlednění základních zásad EU by se měla přijmout rázná opatření k povzbuzení a rozšíření spolupráce s orgány činnými v trestním řízení třetích zemí tím, že se jim poskytne finanční a logistická podpora a nabídne se jim více společných projektů, při kterých členské státy sdílejí své vědomosti a odborné znalosti za účelem zvládnutí společného problému. Pro provádění této priority by se mělo plně využít nástrojů společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP).

5/ Průřezové téma: mezinárodní spolupráce

28 V oblasti mezinárodní spolupráce bude protidrogová strategie EU 2005–2012 zaměřena na tento konkrétní, hmatatelný výsledek:

Měřitelné zlepšení účinné a viditelnější koordinace mezi členskými státy a mezi nimi a Komisí při propagaci a podporování vyrovnaného přístupu k problému drog a prekurzorů v rámci jednání s mezinárodními organizacemi, v mezinárodních fórech a s třetími zeměmi. To vše s cílem snížení výroby drog a jejich přísunu do Evropy a pomoci třetím zemím v prioritních oblastech snižováním poptávky po drogách jako nedílné součásti politické a rozvojové spolupráce.

29 Globální povaha drogové problematiky vyžaduje regionální, mezinárodní a mnohostranné přístupy. V rámci uznání zásady sdílené odpovědnosti je třeba zesílit koordinaci a spolupráci, a to jak dvoustranně (mezi Uníí a třetími zeměmi), tak i v rámci mezinárodních organizací a fór.

Rovněž vyžaduje komplexní úsilí zahrnující vynucování práva, vymýcení, snižování poptávky a alternativní živobytí a alternativní rozvojové iniciativy s podporou místních obcí.

Protidrogové programy třetích zemí pravděpodobně nedosáhnou úspěchu, pokud všechny čtyři prvky nebudou zvládnuty současně díky zvýšenému nasazení Evropské unie a členských států.

30 **Ve vnějších vztazích byly vytyčeny tyto priority:**

1. Koordinovaná, účinná a viditelnější činnost Unie v mezinárodních organizacích a fórech, zlepšující a podporující vyrovnaný přístup k problému drog.

EU by si měla dát za cíl prohloubení rozšíření svého politického vlivu na mezinárodní scéně a dosáhnout co největšího dopadu za použití zdrojů, které věnuje boji proti výrobě drog a obchodování s nimi, snižování poptávky po drogách a s nimi spojenými zápornými důsledky.

Členské státy a Komise by měly pokračovat v konzultacích v Radě za účelem vypracování společného přístupu a koordinace své činnosti v mezinárodních fórech zabývajících se drogovou problematikou. Tento společný přístup by měl, tak jako v minulosti, směřovat jak k úsilí vyvíjenému v rámci mezinárodních organizací a fór, jako je Rada Evropy (skupina Pompidou), UNODC, Dublinská skupina, WHI a UNAIDS, tak v rámci vztahů Unie s třetími zeměmi².

2. Zvláštní úsilí ve vztahu ke kandidátským zemím³ a k potenciálním kandidátským zemím⁴, jako k zemím stabilizačního a asociačního procesu.

² V závěrech Rady o vztazích EU-OSN přijatých v prosinci roku 2003 Rada uvedla mimo jiné, že je odhodlána zlepšit soudržnost hlasu EU u OSN prostřednictvím řádného řízení svých prohlášení a lepší koordinace podpory.

³ V současné době: Bulharsko, Rumunsko, Turecko a Chorvatsko*.

⁴ V současné době Albánie, Bosna a Hercegovina, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Srbsko a Černá Hora, *Chorvatsko je nadále součástí stabilizačního a asociačního procesu.

Unie by se měla snažit podporovat kandidátské země a potenciální kandidátské země, aby přijaly a používaly *acquis* EU a účastnily se v co nejširším rozsahu stávajících struktur, jako jsou EMCDDA, Eurojust a Eurojust.

3. Pomoc třetím zemím, včetně zemí Evropského sousedství, a zemím klíčovým pro výrobu a přepravu drog, aby se staly účinnějšími při snižování jak poptávky po drogách, tak jejich nabídky, nejen pomocí užší spolupráce mezi členskými zeměmi EU, ale i tím, že se problematika drog stane běžnou součástí obecného dialogu o společné zahraniční a bezpečnostní politice a rozvojové spolupráci.

Nové dohody o spolupráci mezi EU a třetími zeměmi by měly nadále zahrnovat zvláštní doložku o spolupráci v oblasti protidrogových kontrol. Doložka by měla být uzpůsobena danému regionu nebo zemi a měla by se vždy zakládat na zásadách odsouhlasených na 20. zasedání UNGASS (vyrovnaný a ucelený přístup, který se zakládá na myšlence sdílené odpovědnosti). Navíc by mělo vyhodnocení programů spolupráce ES a členských států zahrnovat, kdykoli je to vhodné, vyhodnocení protidrogových kontrolních projektů.

Je zřejmé, že jakákoli politika může být účinná, pouze pokud určí jasné priority. Protidrogové akční plány EU a mechanismy s jinými regiony, zejména protidrogový mechanismus na vysoké úrovni EU/LAC, by měly nadále představovat základní kámen jejich spolupráce s Unii v problematice drog. Úsilí EU by se mělo zakládat jak na důležitosti dané země nebo regionu pro drogovou problematiku v Unii, tak i na dopadu drogové problematiky na udržitelný rozvoj v této zemi nebo regionu. Zvláštní pozornost by se měla věnovat spolupráci se zeměmi na východní hranici Unie⁵ balkánským státům, Afganistánu a jejich sousedům, zemím Latinské Ameriky a Karibiku, Maroku a jiným drogovým cestám.

Začlenění úvah o drogové problematice do rozvojové spolupráce (mimo jiné pokračování v podpoře alternativních způsobů živobytí) může navíc výrazně pomoci zlepšit udržitelnost úsilí EU o snížení nabídky drog a dopady užívání drog. Navíc podpora za účelem usnadnění mezinárodní policejní a celní spolupráce bude i nadále důležitá, pokud se má účinně zdolat výroba drog a obchodování s nimi. V tomto ohledu mohou regionální ujednání o spolupráci, zahrnující všechny země podél jednotlivých drogových cest, spolu s možnými klíčovými partnery sehrát důležitou úlohu pro zavedení komplexního řešení.

ES a členské státy se vynasnaží tyto priority zohlednit ve svých rozpočtech pro zahraniční vztahy, včetně případných rozpočtových zdrojů věnovaných jmenovitě drogám. Členské státy a Komise mohou a měly by lépe využít svých společných znalostí, dovedností a odborností v jednání s třetími zeměmi v drogové oblasti.

6/ Průřezové téma: informace, výzkum a vyhodnocení

31 Informace a výzkum

V oblasti informací a výzkumu bude protidrogová strategie EU 2005–2012 zaměřena na tento konkrétní, hmatatelný výsledek:

Lepší pochopení drogové problematiky a vývoj optimální odpovědi na ní prostřednictvím měřitelného a udržitelného zdokonalení vědomostní základny a vědomostní infrastruktury.

V oblasti informací a výzkumu byly vytyčeny tyto priority:

1. Zlepšení vědomostní základny EU v oblasti drog a konsolidace informačních systémů o drogách a nástrojů vyvinutých během období 2000–2004, s plným využitím EMCDDA a Europolu.
2. Každý z akčních plánů EU by měl zahrnovat prioritní témata výzkumu, která se budou na úrovni EU provádět, přičemž se vezme v úvahu rychlý vývoj drogové problematiky.

Na úrovni členských států a na úrovni EU by se měla propagovat výměna a šíření výsledků výzkumu, zkušeností a osvědčených postupů ve velkém měřítku, při zohlednění práce vykonané příslušnými mezinárodními organizacemi. Zvláštní pozornost by se měla věnovat školení odborníků a poradenství pro soukromé a veřejné činitele.

32 Hodnocení

V oblasti hodnocení bude protidrogová strategie EU 2005–2012 zaměřena na tento konkrétní, hmatatelný výsledek:

Podat jasné náznaky kladných a záporných stránek současných akcí a činností na úrovni EU s tím, že hodnocení by mělo i nadále být nedílnou součástí přístupu EU k drogové politice.

V oblasti hodnocení byla vytyčena tato priorita:

Komise bude odpovídat za průběžné a celkové hodnocení strategie a akčního plánu za podpory členských států, EMCDDA a Europolu. Mělo by se provádět na základě vhodných metodologických nástrojů a parametrů, přičemž se vezme v úvahu práce vykonaná EMCDDA a Europolem v této oblasti.

⁵ V současné době Ruská federace, Bělorusko a Ukrajina.

ZKRATKY

- CEPOL** – Evropská policejní akademie.
- EMCDDA** – Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction). Agentura EU se sídlem v portugalském Lisabonu, jejímž úkolem je monitorovat situaci ve věcech užívání drog v členských státech EU a informovat orgány EU o vývoji v dané oblasti zejména prostřednictvím své výroční zprávy. Koordinuje i činnost národních monitorovacích středisek v členských zemích.
- Eurojust** – obdoba Europolu pro otázky soudnictví.
- Europol** – obdoba EMCDDA v oblasti vymáhání práva – koordinuje činnost policejních a celních složek, monitoruje a vyhodnocuje situaci v nezákoně výrobě a distribuci drog a podává o ní zprávy Evropské radě.
- EU** – Evropská unie
- LAC** – Společenství zemí Latinské Ameriky a Karibiku
- OSN** – Organizace spojených národů (v textu je též používána anglická zkratka – UN)
- UNAIDS** – Úřad OSN pro prevenci šíření HIV/AIDS (United Nations AIDS Office).
- UNGASS** – Zvláštní zasedání Generálního shromáždění OSN (United Nations General Assembly Special Session). V oblasti kontroly drog proběhlo v roce 1998, kdy byl vyhlášen ambiciózní plán vybudovat během příštích 10 let „svět bez drog“. Tento plán má být hodnocen na příštím zasedání UNGASS v roce 2008.
- UNODC** – Úřad OSN pro drogy a prevenci kriminality (United Nations Office for Drugs and Crime Prevention). Výkonný orgán, který má do praxe zavádět rozhodnutí CND a plán OSN v oblasti kontroly drog, jehož výsledkem má být „svět bez drog“ (viz UNGASS).
- WHO** – Světová zdravotnická organizace (World Health Organization).

TERMINOLOGICKÉ POZNÁMKY VYDAVATELE

Následující text obsahuje vysvětlení a/nebo komentáře k některým částem překladu, které používají odlišnou terminologii, než byla až dosud vžitá v české odborné literatuře. V poznámce je vždy nejdříve citován originální text a následuje vysvětlující komentář.

1. odst. 2. Tato nová protidrogová strategie vychází v první řadě ze základních zásad práva EU a ve všech ohledech podporuje hodnoty, na kterých je Unie založena: úctu k lidské důstojnosti, svobodu, demokracii, rovnost, solidaritu, právní stát a lidská práva. Má za účel chránit a zlepšovat blaho společnosti a jednotlivce, chránit veřejné zdraví, poskytovat vysokou úroveň bezpečnosti široké veřejnosti a zaujmout **vyrovnaný**¹, ucelený přístup k drogové problematice.

Komentář:

Výstižnější než slovo „vyrovnaný“ je termín „**vyvážený**“ – v kontextu drogové politiky zdůrazňuje přístup založený na přiměřeném (*tj. podle povahy problému – např. trestněprávní, zdravotní, sociální*) a vyváženém uplatňování tří základních strategií moderní protidrogové politiky: snižování nabídky drog (*tj. kontrola prodeje a distribuce legálních a potlačování nezákoně nabídky ilegálních drog*), snižování poptávky po drogách (*primární prevence, léčba a resocializace uživatelů drog*) a snižování rizik s jejich užíváním spojeným (harm reduction). Tyto strategie jsou vzájemně nezastupitelné a doplňují se a mají být uplatňovány přiměřeně potřebám.

Tato nepřesnost se dále v textu objevuje i v odst. 11., 17., 28., 30.

2. odst. 4. Strategie byla vypracována v rámci dosavadního právního rámce smluv EU a ES a zakládá se na příslušných pravomocech Unie, Společenství a jednotlivých členských států, s patřičným ohledem na subsidiaritu a proporcionalitu. Strategie rovněž bere v úvahu budoucí ústavu EU. Problematika drog se projevuje nejvíce na místní a vnitrostátní úrovni, ale jedná se o obecnou záležitost, kterou je třeba řešit v nadnárodních souvislostech. V tomto ohledu hraje důležitou úlohu činnost vykonávaná na úrovni EU. Na všeobecné úrovni se snahy EU soustřeďují na koordinaci všech zúčastněných činitelů. V oblasti veřejného zdraví obyvatelstva doplňuje Společenství činnost členských států zaměřenou na snižování škodlivých účinků drog na zdraví, včetně osvěty a prevence. Co se týče chemických prekurzorů, které mohou být zneužity pro výrobu nedovolených drog, právní předpisy EU poskytují rámec pro kontrolu obchodu s prekurzory jak uvnitř Společenství, tak s třetími zeměmi. Co se týče **praní peněz**², právní předpisy Společenství zahrnují řadu opatření, jejichž účelem je rovněž praní výnosů z obchodování s drogami. Pokud jde o spravedlnost a vnitřní věci, spolupráce mezi policií, celními a soudními orgány je zásadním prvkem prevence obcho-

du s drogami a boje proti němu. V této souvislosti je přijetí rámcového rozhodnutí o obchodu s drogami důležitým krokem k stanovení minimálních ustanovení o skutkové podstatě trestných činů a sankcí v oblasti obchodu s drogami. A konečně, v oblasti vnějších vztahů podniká EU mezinárodní akce prostřednictvím souboru politických iniciativ, jako jsou akční plány a dialog o drogách v různých oblastech světa, jakož i pomoc prostřednictvím rozvojových programů.

Komentář:

Pod pojmem „praní peněz“ – obecně známější je termín „**praní špinavých peněz**“ – jsou v kontextu drogové politiky myšleny postupy směřující k legalizaci finančních prostředků pocházejících z nezákonného obchodu s ilegálními drogami.

3. odst. 5. Cílem této strategie Evropské unie je zvýšit hodnotu **vnitrostátních strategií**³, při respektování zásad subsidiarity a proporcionality zakotvených ve smlouvách. Tato strategie zdůrazňuje, že by členské státy měly zvažovat dopad svých vnitrostátních strategií na jiné členské státy, způsoby, jakými se vnitrostátní strategie různých členských států mohou vzájemně podporovat, a jak mohou takové strategie přispět k dosažení cílů této strategie Evropské unie.

Rovněž má poskytovat prostor místním, regionálním, vnitrostátním a nadnárodním hnacím silám a možnostem a optimálně využívat dostupné zdroje. V úvahu se berou i organizační a finanční omezení členských států a orgánů EU.

Komentář:

Pod pojmem „vnitrostátní strategie“

jsou myšleny „**národní strategie drogové politiky**“ jednotlivých členských států Evropské unie, viz. např. česká strategie.

4.+ 5. odst. 9. Výsledky závěrečného hodnocení protidrogové strategie a akčního plánu EU z let 2000–2004 naznačují, že došlo k pokroku směrem k dosažení některých cílů současné strategie. Navíc mnohé z opatření stanovených v dosavadním protidrogovém akčním plánu byly již provedeny nebo se nacházejí v určitém stupni provádění. Dostupné údaje však nenaznačují, že by došlo k významnému snížení rozsahu užívání drog nebo k podstatnému snížení dostupnosti drog.

Výsledky závěrečného hodnocení rovněž vedou k závěru, že:

■ Je třeba stanovit jasné a **přesné cíle**⁴ a priority, které mohou být převedeny na **operační ukazatele**⁵ a činnosti v budoucích akčních plánech s jasně definovanou odpovědností a lhůtami pro jejich provedení.

Komentář:

Ad **4.** – přesnější formulace než „přesné cíle“ by byla „**precizně stanovené cíle**“.

Ad **5.** – v odborných textech se spíše než se spojením „operační ukazatel“ lze setkat s termínem „**operační indikátor**“. Každý cíl, který si drogová (či jiná sociální) politika stanoví, by měl mít indikátor (ukazatel), jehož pomocí lze dosažení cíle ověřit.

6. odst. 10. S ohledem na smlouvy, další příslušné evropské dokumenty stanovující politiku a zkušenosti z posledního desetiletí určila Rada dva obecné cíle ve vztahu k drogám. Tyto cíle lze shrnout takto:

■ EU usiluje o to, aby přispěla k dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví, **blaha** a společenské soudržnosti tím, že doplňuje činnost členských států v zájmu prevence, snižování užívání drog, závislosti, jakož i poškození zdraví a společnosti souvisejícího s užíváním drog.

Komentář:

V kontextu drogové (či sociální) politiky je spíše než pojem „blaho“ výstižnější termín „**životní spokojenost**“, jež v sobě zahrnuje fyzickou i duševní pohodu člověka.

7. odst. 11. Současný ucelený, multidisciplinární a vyrovnaný přístup spojující snižování nabídky i poptávky zůstane i do budoucna základem přístupu Unie k problematice drog. Tento přístup vyžaduje spolupráci a koordinaci. Jelikož je problém v zásadě horizontální, tuto spolupráci a koordinaci bude třeba dále rozvíjet nejen v různých odvětvích, jako jsou **sociální péče**, zdraví, vzdělávání, spravedlnost a vnitřní záležitosti, ale i ve vztazích s třetími zeměmi a příslušnými mezinárodními fóry.

Komentář:

Pojem „sociální péče“ je zastaralý, protože staví klienta do role pasivního příjemce něčí péče a v ČR se od jeho používání upouští. Vhodnější termín je „**sociální služby**“, viz též vládní návrh zákona o sociálních službách (nikoli už o sociální péči).

8. odst. 18. Koordinace protidrogových politik na úrovni EU by měla probíhat prostřednictvím horizontální pracovní skupiny pro drogy. Úkolem horizontální pracovní skupiny je v první řadě příprava jasné a srozumitelné protidrogové

politiky pro přijetí Radou a dále zajišťování provádění této politiky jménem Rady. Za tímto účelem použije mechanismus této strategie a akčních plánů podle ní vypracovaných, aby zajistila, že akce proti **nedovoleným drogám** přijaté na úrovni EU budou řádně a účinně sladěny navzájem i s akcemi přijatými na úrovni členských států.

Komentář:

Spíše než pojmu „nedovolené drogy“ se v drogové politice používá termínů „**zakázané**“ nebo „**ilegální drogy**“. Mezinárodní konvence OSN i legislativa jednotlivých zemí totiž zpravidla uvádějí seznam zakázaných látek (tj. drog, jejich prekurzorů a pomocných látek pro výrobu drog), jejichž výrobu, distribuci, pašování, přechovávání a jiné nedovolené zacházení s nimi kontroluje a postihuje.

9. odst. 22. V oblasti snižování poptávky bude protidrogová strategie EU 2005 až 2012 zaměřena na tento konkrétní, **hmatatelný výsledek**:

Komentář:

V kontextu plánování a realizace drogové (nebo sociální) politiky se spíše než pojem „hmatatelný výsledek“ používá termín „**měřitelný/ověřitelný výsledek**“. Totéž platí i pro odst. 26., 28.

10. odst. 23. Z takového systému snižování poptávky vyplývají tato opatření, využívající všechny dostupné možnosti na základě nejnovějších vědeckých poznatků:

■ zabránit tomu, aby lidé začali drogy užívat;

■ zabránit tomu, aby **pokusné užívání** vyústilo v pravidelné užívání;

Komentář:

V odborné terminologii se pojem „pokusné užívání“ nepoužívá, místo toho je používán termín „**experimentální užívání**“, které je definováno jako zpravidla jednorázová zkušenost s užitím drogy, nejvýše cca 2 až 3 pokusy.

11. odst. 25. V oblasti snižování poptávky byly vytyčeny tyto priority:

1. Zlepšení přístupu k preventivním programům a jejich zefektivnění (od jejich počátečního dopadu až k dlouhodobé udržitelnosti), zvyšování povědomí o riziku užívání psychoaktivních látek a s ním spojených následcích. Za tímto účelem by preventivní opatření měla zahrnovat ranné rizikové faktory, zjištění, cílenou prevenci a prevenci prováděnou v rámci rodiny a společnosti.

Komentář:

V této souvislosti se v odborné terminologii spíše než pojmu „zjištění“ používá termín „**detekce**“ nebo „**identifikace**“ zpravidla jedinců ohrožených ve vztahu k užívání návykových látek specifickými riziky.

12. odst. 25. V oblasti snižování poptávky byly vytyčeny tyto priority:

4. Zlepšení přístupu k službám pro prevenci a léčbu HIV/AIDS, **žloutenky**, jiných infekcí, chorob a zdravotních a sociálních škodlivých účinků spojených s užíváním drog.

Komentář:

V tomto kontextu jsou myšleny **žloutenky typu B a C**, které vážně poškozuji zdraví člověka a přenášejí se krví. Proto tyto dva typy žloutenek představují vážné zdravotní riziko především u injekčních uživatelů drog.

13. odst. 27. Soudní politika EU a politika vymáhání práva v oblasti drog by se měla zaměřit na tyto priority a měly by se odpovídajícím způsobem vybrat činnosti, které budou zahrnuty do akčních plánů:

1. Posílení spolupráce v oblasti vymáhání práva v rámci EU na strategické úrovni, jakož i na úrovni prevence trestné činnosti, za účelem zlepšení operativních činností v oblasti drog a zneužívání prekurzorů, pokud jde o otázky výroby (uvnitř EU), přeshraniční obchod s drogami, zločinecké sítě podílející se na těchto činnostech a s nimi spojenou závažnou trestnou činností, přičemž se dbá na zásadu subsidiarity.

Strategická spolupráce na úrovni EU v oblasti **vynucování práva** s ohledem na drogy a prekurzory by měla upřednostnit otázky a podoby trestné činnosti, jež mají dopad na EU jako celek, čímž jasně přispívá přidanou hodnotou všem členským státům.

Komentář:

V kontextu drogové politiky se spíše než pojmu „vynucování práva“ používá termín „**prosazování/ vymáhání práva**“. Totéž platí i pro odd. 2., 4. a 5. v odst. 27., odst. 29

14. odst. 27. Soudní politika EU a politika vymáhání práva v oblasti drog by se měla zaměřit na tyto priority a měly by se odpovídajícím způsobem vybrat činnosti, které budou zahrnuty do akčních plánů:

odd. 1., 5. odst. Upřednostňování **vážných druhů trestné činnosti** při tvorbě politik neznamená, že by členské státy neměly úplnou volnost provádět další činnost (například zaměřenou proti pouliční trestné činnosti), ať už samy

o sobě nebo ve spojení s jinými členskými státy či třetími zeměmi.

Komentář:

V policejní terminologii se namísto pojmu „vážné druhy trestné činnosti“ používá termínu „**formy závažné trestné činnosti**“.

15. odst. 27. Soudní politika EU a politika vymáhání práva v oblasti drog by se měla zaměřit na tyto priority a měly by se odpovídajícím způsobem vybrat činnosti, které budou zahrnuty do akčních plánů:

3. Prevence a **potrestání nezákonného dovozu** a vývozu omamných drog a psychotropních látek, včetně směrem na území jiných členských států.

Komentář:

V tomto kontextu se v odborné terminologii spíše než pojmu „potrestání nezákonného dovozu“ používá termín „**postih nezákonného dovozu**“.

16. odst. 27. Soudní politika EU a politika vymáhání práva v oblasti drog by se měla zaměřit na tyto priority a měly by se odpovídajícím způsobem vybrat činnosti, které budou zahrnuty do akčních plánů:

3. Prevence a potrestání nezákonného dovozu a vývozu omamných drog a psychotropních látek, včetně směrem na území jiných členských států.

Strategie zdůrazňuje důležitost řádného zohlednění zásady subsidiarity a rovněž uznává, že důsledné vnitrostátní politiky trestního stíhání ve všech členských státech jsou předběžnou podmínkou společného a důvěryhodného **vynucování protidrogové politiky EU**.

Komentář:

V tomto kontextu je spíše než pojem „vynucování protidrogové politiky EU“ případnější termín „**prosazování protidrogové politiky EU**“.

17. odst. 27. Soudní politika EU a politika vymáhání práva v oblasti drog by se měla zaměřit na tyto priority a měly by se odpovídajícím způsobem vybrat činnosti, které budou zahrnuty do akčních plánů:

odd. 5. Zesílení úsilí o vynucování práva namířeného na třetí země, zejména země výroby a oblasti, kudy vedou cesty obchodu s drogami.

3. odst. V případě úsilí o vynucování práva mimo EU je nezbytné sledovat, vylepšovat a pokud nutno rozšiřovat síť **styčných úředníků** členských států EU v třetích zemích.

Komentář:

V tomto případě se nejedná o „styčné úředníky“, ale o „**styčné důstojníky**“, zpravidla policisty nebo v některých případech celníky, kteří jsou ve služebním poměru a v hodnosti důstojníků.

18. + 19. odst. 29. Globální povaha drogové problematiky vyžaduje regionální, mezinárodní a mnohostranné přístupy. V rámci uznání zásady sdílené odpovědnosti je třeba zesílit koordinaci a spolupráci, a to jak dvoustranně (mezi Unii a třetími zeměmi), tak i v rámci mezinárodních organizací a fór.

Rovněž vyžaduje komplexní úsilí zahrnující vynucování práva, **vymýcení**, snižování poptávky a **alternativní životy** a alternativní rozvojové iniciativy s podporou místních obcí.

Komentář:

Ad 18. – v kontextu drogové politiky spíše než pojmu „vymýcení“ používá termínu „eradikace“, pod kterým se však skutečně skrývají aktivity směřující k vymýcení rostlin, jako jsou např. koka, mák či konopí, tedy rostliny, z nichž jsou vyráběny drogy.

Ad 19. – případnější než pojem „alternativní živobytí“ je termín „alternativní způsob obživy“, který je nabízen zejména rolníkům z území, na nichž se pěstují rostliny pro výrobu drog jako alternativa k pěstování těchto rostlin, jež často bývá jediným zdrojem jejich obživy.

20. odst. 30. Ve vnějších vztazích byly vytyčeny tyto priority:

1. Koordinovaná, účinná a viditelnější činnost Unie v mezinárodních organizacích a fórech, zlepšující a podporující vyrovnaný přístup k problému drog.

EU by si měla dát za cíl prohloubení rozšíření svého politického vlivu na mezi-národní scéně a dosáhnout co největšího dopadu za použití zdrojů, které věnuje boji proti výrobě drog a obchodování s nimi, snižování poplatky po drogách a s nimi spojenými **zápornými důsledky**.

Komentář:

Spíše než „záporné důsledky“ je v odborné terminologii používán pojem „nepříznivé důsledky“ spojené s užíváním drog.

21. odst. 30. Ve vnějších vztazích byly vytyčeny tyto priority:

odd. 1.

2. odst. Členské státy a Komise by měly pokračovat v konzultacích v Radě za účelem vypracování společného přístupu a koordinace své činnosti v mezi-

národních fórech zabývajících se drogovou problematikou. Tento společný přístup by měl, tak jako v minulosti, směřovat jak k úsilí vyvíjenému v rámci mezinárodních organizací a fór, jako je Rada Evropy (skupina Pompidou), UNODC, Dublinská skupina, WHI a UNAIDS, tak v rámci vztahů Unie s třetími zeměmi².

Komentář:

Zkratka „WHI“ je nesprávná. Správně má být uvedeno „WHO“ (World Health Organization), případně v české verzi „SZO“ (Světová zdravotnická organizace).

22. odst. 30. Ve vnějších vztazích byly vytyčeny tyto priority:

odd. 3.

odst. 1 Nové dohody o spolupráci mezi EU a třetími zeměmi by měly nadále zahrnovat zvláštní doložku o spolupráci v oblasti protidrogových kontrol. Doložka by měla být uzpůsobena danému regionu nebo zemi a měla by se vždy zakládat na zásadách odsouhlasených na 20. zasedání UNGASS (vyrovnaný a ucelený přístup, který se zakládá na myšlence sdílené odpovědnosti). Navíc by mělo vyhodnocení programů spolupráce ES a členských států zahrnovat, kdykoli je to vhodné, **vyhodnocení protidrogových kontrolních projektů**.

Komentář:

V kontextu odborné terminologie i textu Protidrogové strategie EU je spíše než pojem „vyhodnocení protidrogových kontrolních projektů“ výstižnější spojení „**evaluaci projektů na kontroly drog/ projektů kontroly zacházení s drogami**“. Jedná se tedy zejména o projekty policistů a celníků v oblasti potlačování ne-zákonné nabídky ilegál-

ních drog, jejichž efektivita není – na rozdíl od programů prevence, léčby a snižování rizik – prakticky v žádné členské zemi EU vyhodnocována.

23. odst. 30. Ve vnějších vztazích byly vytyčeny tyto priority:

odd. 3.

odst. 2 – Je zřejmé, že jakákoli politika může být účinná, pouze pokud určí jasné priority. Protidrogové akční plány EU a mechanismy s jinými regiony, zejména **protidrogový mechanismus na vysoké úrovni EU/LAC**, by měly nadále představovat základní kámen jejich spolupráce s Uníí v problematice drog.

Komentář:

Tento odstavec je i v anglickém originálu textu strategie typickým příkladem často obtížně srozumitelného žargonu, který používají úředníci Evropské komise a dalších institucí. V daném kontextu je spíše než text „protidrogový mechanismus na vysoké úrovni EU/LAC“ výstižnější text „**zejména mechanismy spolupráce mezi EU a Společenstvím zemí Latinské Ameriky a Karibiku zajištěné na vrcholové úrovni**“.

24. odst. 31. Informace a výzkum

V oblasti informací a výzkumu bude protidrogová strategie EU 2005–2012 zaměřena na tento konkrétní, hmatatel-

ný výsledek:

Lepší pochopení drogové problematiky a vývoj optimální odpovědi na ní prostřednictvím měřitelného a udržitelného zdokonalení vědomostní základny a vědomostní infrastruktury.

Komentář:

Tuto větu by bylo v daném kontextu přiměřenější číst takto: „**Lépe porozumět problému drog** (tj. problémům, které vznikají v souvislosti s výrobou, distribucí a užíváním drog) **a vytvářet optimální opatření k jejich řešení** prostřednictvím měřitelného a udržitelného zdokonalování **základny poznatků a infrastruktury pro její budování**“.

25. odst. 32 Hodnocení

Podat jasné náznaky kladných a záporných stránek současných akcí a činností na úrovni EU s tím, že hodnocení by mělo i nadále být nedílnou součástí přístupu EU k drogové politice.

Komentář:

Tuto větu by bylo v daném kontextu přiměřenější číst takto: „**Jasně identifikovat přínosy a nedostatky akcí a činností v současné době realizovaných na úrovni EU s tím, že jejich průběžné hodnocení**“ by mělo i nadále být nedílnou součástí přístupu EU k drogové politice.

Mgr. Josef Radimecký, MSc.

PROTIDROGOVÁ STRATEGIE EU
na období 2005–2012

© Rada Evropské unie, 2005

Vydal: © Úřad vlády České republiky, 2005

Odbor pro koordinaci protidrogové politiky

Redakčně uzavřeno: 31. 8. 2005

Sazba Michal Korecký TAG reklama & propagace

ISBN 80-86734-64-1

ISBN 80-86734-64-1

neprodejně